

Opazke.

Vai dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente, 12. Vsak list mora biti frankiran. Rokopisi se ne vračajo.

INERATI

Inerati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 nov.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema uredništvo, ulica Torrente 12.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Edinost izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1 uri popoldne.

Cena za vse leto s pošiljavo 2 for., za pol leta 1 for., za četrt leta 1 for., za pol leta 3 for., za celoletno 6 for., za celoletno s pošiljavo 8 for. Posamezne številke se dobivajo pri uredništvu, v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

sv. edinost je ...

Proračunska debata v državnem zboru.

(Dalje. Govor dr. Ferjančiča.)

Če v kaki deželi zdržema živče ljudstvo nek jezik govori, velja ta danes brez ugovora za jezik v deželi navadni in to je slovenski jezik v znanih Vam pokrajinah. Če cesarski patent iz leta 1854. o nepropirnem postopanju pravi, da se morajo uloge v kakem pri sodišči navadnih jezikov podavati, je mej temi zapopaden tudi slovenski jezik in če se v kazenskem postopanju v k. 163 čita, da priča ali obdolženec, ki ni sodnega jezika zmožen, se sme le takrat brez tolmača zasllišati, če sta sodnik in zapisnikar njegovega jezika zmožna, tedaj se pod sodnim jezikom ne umeva samo nemški, marveč tudi slovenski jezik in je zapisavati z Nemci nemške, s Slovenci slovenske zapisnike, ker slovenski jezik je ravno sodni jezik, kakor nemški, da v naših krajih še bolj kakor nemški. Celu samovoljno namreč je mnenje, da je sodni jezik le tisti, katerega sodišče piše, oni, ki ga sodišče pri obveščanju s strankami govori pa ne.

Oporekal se je vsem slovanskim jezikom značaj sodnega jezika, sicer ne bi bilo treba poljskemu in češkemu tega značaja vindicirati po naredbah, in po postavi hrvatski jezik v Dalmaciji za sodni jezik proglašati.

Če bi bil hotel tudi postavodajalec slovanskim jezikom ta značaj oporekati, bil bi namesto v „deželi navadni“ ali „kaki izmed pri sodišči navadnih“ in mesto splošno „sodni jezik“ rekel „nemški jezik“.

Ker pa tega ni storil, je po mojem mnenju pravo, da so vsi v Avstriji nahajajoči se in tu ali tam v deželi navadni jeziki sodni jeziki. — Torej še treba ni sklicevati se na §. 19. tem. zak., če se hoče dokazati pravica slovenskega jezika. Pred seboj imam staro, postopanje pred administrativnimi oblastmi uravnojčoo postavo, katera je tudi slovensko tiskana.

Pomenljivo je, da je ta postava podpisana od cesarja Jožefa. (Čujte! čujte! na desni.) Ta postava je bila ravno 4 mesece po obnem sodnem redu dne 1. septembra 1881 izdana. Na to, da je podpisana ravno od cesarja Jožefa, naj se blagovolijo ozirati gospodje tovariši s Koroškega,

kateri sede tudi v deželni zboru in so člani postavodajnega factorja dežele, — jaz jim to zato priporočam, ker oni še danes zabranjujejo, da bi se deželni zakonik na Koroškem za slovensko ljudstvo izdajal tudi v slovenskem jeziku. (Čujte! čujte! na desni. Poslanec Ghon: Občine same tega niso hotele! Klici na desni: katere? Poslanec Ghon: Koroške slovenske občine! Poslanec dr. Trojan: Je torej treba imeti več pameti, kakor občine. Postavodaja! Deželni zbor!)

Kakor je torej občni sodni red pri sodnih oblastih slovenskemu jeziku vrata odprl v urade, tako je to storila ta postava pri administrativnih oblastih. Pa vkljub tej stari pravici slovenskega jezika, in čeravno se je slovensčina že pred več kakor sto leti dopuščala pri sodiščih in administrativnih gosposkah, kako se ji še danes upirajo v uradih!

Ni še dolgo, da se je celo na Kranjskem, kjer nekda Slovencev mleko in med teče, slovenskim ulogam le milost skazovala, da so se vsprejemale, reševale so se nemški. V svojo žalost čitam v javnem listu o najnovejšem času, da se na Dolenjskem, v okrožji novomeškem zopet začenjajo slovenske uloge nemški reševati. (Čujte! čujte! na desni.) Zadnji čas so se z Dolenjskega nekateri sodniki višje vrste premestili in videti je, kakor da bi bilo slovensko uradovanje le na ramah teh mož slonelo, ker komaj so Dolenjsko zapustili, že gre nemško uradovanje zopet v klasje. (Čujte! čujte! na desni.)

Silno se še upirajo slovanskim ulogam po vseh drugih deželah, kjer Slovenci prebivajo. Take uloge se puste ležati, kakor sitne uloge, ne da bi težave delale, ampak hoče se stranki nekako namigniti, da bi bilo boljše, če bi bila nemški ali italijanski prosila. (Čujte! čujte! na desni.)

Da bi se pa ustmene in v slovenskem jeziku storjene prošnje pri sodišči tudi slovensko zapisovale, dogodi se celo na Kranjskem le sem terti. Obžalovanja je vredno, da se na pr. pričevanja ne zapisujejo v jeziku prič, — neslišano pa je, da stranke celo prisoge polagajo v jeziku njim neznanim. (Čujte! čujte! na desni.)

Dovolite mi, da Vam v dokaz svojih trditev le zmiraj po jeden slučaj navedem, čeravno jih imam na kupe. — V Korminu na Primorskem se je dogodilo leta 1885,

da je morala stranka, večša samo slovenskega jezika, govoriti na italijansko prisego; mej priseganjem loti se navzočnih starih, stranka je morda kako neumno besedo izrekla, katera je mišice navzočnih na smeh razdražila. (Čujte! čujte! na desni.)

Kako se to ujema z svetostjo in slovesnostjo dejanja, to, prosim gospode, naj si sami predočijo. Ta slučaj se je sicer vis. pravosodnemu ministerstvu prijavil v peticiji nekega tamošnjega društva s 18. avgusta 1886. v kateri so tudi pritožbe o drugih neprilicah glede jezika.

Na Koroškem se danes prisegajo stranke, katere le slovenski znajo, po nemških prisežnih oblikah. (Čujte! čujte! na desni.) Prisegovalec se le pove, o čem je govor. Kdo jim to pove, bom pozneje razpravljaj.

Državna pravdnštva v Celji, Ljubljani in Novemestu imajo ukaz, obtožnice vlagati v onem deželnem jeziku, katerega govori obdolženec pri zaslišanju. Naravno bi bilo, da bi se ta ukaz dal tudi vsem drugim državnim pravdnštvom v slovenskih pokrajinah. Pa celo izmed imenovanih treh ne more ono v Celji zadostovati. čeravno ima, kakor se mi zdi, dobro voljo in sposobnost zato, in to zato, ker preiskovalni sodnik zapisnik v nemškem jeziku sestavi.

Samovolji katerega si bodi adjunkta je torej prepuščeno, da ta ministerski ukaz paralizira. Da pri takem postopanju obdolženec stoji nasproti nerazumljeni obtožbi, da ne razume razprave in govorov, ki se o njem vrše, da mora poslušati nerazumljeno sodbo, tako da bi bilo ravno isto, če bi se na mesto njega kako strašilo na obtožno klop postavilo. (Čujte! čujte! in Tako je! na desni), je preveč znano, da bi bilo treba to podrobneje razpravljati.

In glejte gospoda moja, zastopnik mestne skupine Celjske se vrača v to visoko zbornico oborožen s peticijo nemškega društva v Celji, katere vsebina je, da bi se odpravil ministerski ukaz, ki pravi, da v Celjskem okrožji se lahko sprejmo tudi taki za porotnike, če so sicer sposobni, ki le slovenski znajo. Ta ukaz, ki velja za okrožje, v katerem živi poleg 40.000 v Mariboru in še jeden par mestih naseljenih Nemcev, desetkratno število, 400.000 Slovencev, naj bi se po mnenju te peticije odpravil! Tej insinuciji bode

že peticijski odsek, to upam, primerno rešilo dal.

Peticija pravi, da ni pričakovati prave razsode, če tudi le deloma porotnik ne umi razprave. Res! Toda glede na omejeno razmerje narodnosti bi bilo pričakovati, da bi se pred vsem prosilo za to, da se najprevo oni, ki so le nemščine zmožni, od porotništva odpravijo. — (Prav dobro! na desni) in to bi najpreje gospoda zadelo, kateri je imel prvi v budgetni debati besedo, — zadelo bi cenjevega gospoda poslanca vit. Carn-rija, — oprostite, da to opominam, pa ta gospod nam je očital da iščemo dobička na škodo nemštva. Ta gospod, ki popolnoma nič slovenski ne zna, bi ne bil več porotnik v Celji; on bi več ne sodil v pravnih ki spadajo pred porotnike, v pravnih zaradi umora in drugih težavnih pravnih ne da bi umel zagovor obtoženca ali izpovedbe prič (Čujte, čujte! na desni), opirajoč se jedino na kratke opazke predsednika, katere, češ, da so ponovilo tega, kar so zaslišanci govorili. (Prav res! na desni.) V tej peticiji se tudi trdi, da je ministerska uredba agitacijsko sredstvo (Čujte! na desni), iz sodne dvorane napraviti hoče torišče za jezikovna in narodna prizadevanja. (Smeh na desni). Jaz pa nisem te vere, da je ta uredba agitacijsko sredstvo, pač pa da ta peticija je tako sredstvo (Tako je! na desni) z namenom pri porotnih sodbah v tiskovnih zadevah v Celji politično strast vzdržati in ohraniti. (Živahno pritrdjevanje na desni.) Dobro je, da se je ta peticija po predlogu izročitelja v celnem obsegu dotiskala stenografičnemu zapisniku (Veselo na desni), da bodo naši potomei lahko od besede do besede čitali, kako je hotela stranka, ki pravi, da je liberalna, izvajati v istini liberalne postave. (Pritrdjevanje na desni).

Ker sem se povodom te peticije dotaknil porotnih sodišč, naj mi bode dovoljeno, da o njih nekoliko besed spregovorim.

Slovenci smo Nj. prevzvišenost voditelju pravosodnega ministerstva hvaležni, da je po zadnjih imenovanjih za deželno sodišče v Trstu in okrožno sodišče v Rovinji omogočil, da pri teh sodnih dvorih ne bode treba obravnavati s tolmači v navadnih sodbah, kadar sodijo sodniki iz poklica. Tolmači ostali pa bodo za po-

namigne, da mu pokaže pravo pot in misel se potem sama razvija. V tej pesni držal se je Krilan tega pravila in podal nam je dovršen umotvor.

Kako blagodejen upliv so imele narodne pesni na Krilana, kaže nam najbolj krasna romanca „Zakaj ni mogla šivati“. Ta pesen je po obliki in vsebini jedna najboljših proizvodov novejšje slovenske književnosti. Bila naj bi našim mladim pesnikom v izgled, od kod naj zajemajo novih močij in kako se treba učiti narodnih pesni. Res, da se učimo lahko od tujecev, a slovansko pesništvo narodno in umetno nam je bliže in se bolj zлага z našim duhom, nego nemško in francozko, od koder zajemajo dan danes nekteri oblike svojim umotvorom. Tuje evetke, presajene v slovenski vrt, ne bodo se nikdar tako krepko razvile, tako lepo razevele, kakor na domačih tleh, stale bodo na naših gredicah le „radi lepšega“, ne da bi se mogli mi zanje posebno ogreti.

Krilan se ni učil le oblike in dikiije od narodnih pesni, zajemal je tudi predmete svojim baladam in pripovednim pesnim iz slovanske vzlasti iz bolgarske zgodovine. Tako nam pripoveduje v „Smrti Indža Vojvode“ te poturice pregrešno življenje in njega žalosten konec. V „Starem hajduku“ proslavlja pesnik osvobojenje bolgarske zemlje izpod turškega jarma. Lepo nam slika v baladi „Črna žena“ moč ljubezni. V nekem mestu na Ruskem navstala je kuga. Vojaci obkolijo mesto,

da ne more nikdo ni ven ni notri. Kosak, katerega ljubica živi v tem nesrečnem kraju, napoti se tja. Dan in noč jaha čez neizmerno stepe, prodere tudi vojaški kordon, pride k svojej ljubici ter jo odnese iz okuženega mesta. No bilo je prepozno, črna žena ju je uže imela v svojej oblasti, ni jima bilo rešitve, umrla sta v strašnih bolečinah sred neizmerno stepe. In

Še v smrti objeta v snegu obá
Ležita sred pustega tam poljá.
Vihár pa divjá čez stepo snežnú,
Zavija obá v odéjo hladnú.

Josip Pagliaruzzi-Krilan bil je izvestno najnadarnejši mej mladimi našimi pesniki, zato človeka tem bolj sree boli, da nam je neisprosa smrt tako zgodaj pokosila to mlado in nadepolno življenje. Mnogo je sicer ustvaril, a obogatil bi bil našo književnost še z večimi in dovršenejšimi umotvori, da mu je bilo dano več časa živeti. Najlepši spomenik postavil si je sam se svojimi deli, mi pa čestimo njegov spomin ter kupujemo si njegove „Poezije“. Zunanja oblika je lepa, tisek čeden in razločen. Te knjige ne smeli bi pogrešati o nobeni narodni hiši. Mlademu pesniku pa, ki počiva pri svojej dragej mami v priljubljenih gorah Kobaridskih, bodi večer spomin mej nami!

L. F.

PODLISTEK.

Poezije.

Zložil Josip Pagliaruzzi-Krilan

V Gorici založil Anton Klodič-Sabladoski.

(Konec.)

V ciklus bojnih pesni spada tudi prekrasna balada „Na bojišči“. S priprostimi besedami, v duhu narodnih pesni slika nam pesnik tri junake, skrbi in bolečine, ki jim razjedajo srce na poti v bitvo. V tej pesni ni bobnečih fraz, ni globočega razmišljanja, pesnik nam pove le misli teh treh junakov in čitatelju je koj jasen njih položaj, znana njih preteklost in vezi, ki je vežejo na življenje. Ali čujmo, kaj teží tem junakom srce pred bitvo. Prvi pravi:

„Ostavlil sem drago nevesto doma;
Ljubila sva ž njo se, kot angelca dva.
Ze drugič je naju oklical vikar,
Nedelje prihoda: je bi šla pred oltar.
Sreč po devici zdihúje mi zdáj;
Bog vé, če domóv se povrnem še kdáj!“

Drugi:

„Pri materi stari na domu živim,
Ter zánjo se trudim, lepó jo gojim.
Vse druge nesrečni pokopal je čas
Jedini ostal sej v zaslopko sem jaz,
Po materi srce vzdihúje mi zdáj;
Bog vé, če domóv se povrnem še kdáj!“

Tretji:

„Otrok nedoraslih jaz tróje imám;
Umrla je žena, odréjam je sám.
Kdo jesti jim bude ter piti dájál?
In kdo jim v obrambo z ljubeznijo stal?
Siróte uboge! kam pojdejo zdáj?
Bog vé, če domóv se povrnem še kdáj!“

Teh par priprostih besed in pred čitateljevo dušo se razvijejo tri povesti, polne truda in napore in najplemenitejšega prizadevanja. Misel o strašni bodočnosti teh blagih junakov pretrese človeku srce. Kaj je neki čaka? Kako plačilo jim bode za njih požrtvovalnost in dobra dela?

Ko zvezde nad póljem zvečér zagoré,
Junaci na zemlji vsi trije ležé.
Porázil jih ljuti je bójni vihar,
Kaj mati, nevesta in déca mu mar!

To je konec balade; prava tragedija. Čitatelj se pa zamisli, srce se mu kréi v slutnji na materin in nevestin obup in na skrajno nesrečo jadrnih sirot. Ta balada, s katero se more meriti le malo pesni v vsej slovenski književnosti, je pač glasnejši protest proti barbarstvu vojne, nego debela knjiga učenih in temeljitih razprav. S tem umotvorom nam jo pesnik jasno pokazal, koliko more. Predmet je srečno izbran, misel priprosta, a neizmerno lepo izpeljana, konec naraven in kratek in vendar napravi tako silen vtisek na čitatelja! Vidi se, da je Pagliaruzzi dobro razumel Stritarja, ki pravi, da pravi pesnik ne sme čitatelju vsega povedati, treba le, da mu

rotna sodišča. V Celovci, Trstu, Gorici in Rovinji bodo slovenski obtoženci in slovenske pričre, kakor doslej tako še nadalje imeli sodnike, katerih ne bodo umeli.

Pri takih razmerah je umevno, da je celo naučenemu privrženemu porotnih sodišč, če je Slovenec, težavno potegniti se za to svobodno pridobitev, če vidi, da po njej njegovo ljudstvo na svojih narodnih pravicah škodo trpi. Naj tu še omenim samo na sebi malenkostnega, simptomatično pa važnega slučaja. Pri zadnjem porotnem zasedanju v Gorici se je prigodilo, da je predsednik porotnega sodišča, — bil je to prezident okrožnega sodišča sam, kateri mimogrede rekoč jezika prevladujoče večine prebivalstva svojega okrožja ne razume, in ga še manj govori ali piše, pri prečitani porotnikov Slovenca okaral, ker je svojo navzočnost namesto po italijanski ali nemški, po slovenski izjavil in ga tako v pričo soprotnikov osobno žalil.

Če mora Slovenec prestajati tudi še osobno žaljenje, kedar svojo narodnost obstane, je naravno, da postaja porotniški posel za Slovenca tudi še nasproti soprotnikom in sodišču težaven.

(Dolge prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naučni minister je moravskemu deželnemu šolskemu svetu poslal ukaz, v katerem se mu naroča, naj odličnim strokovnjakom naloži, da izdelajo načrt za sistematičen poduk nemškega jezika na slovanskih srednjih šolah. Deželni šolski svet ima potem načrt naučnemu ministru v potrditev predložiti. V omenjenem ukazu se naglašja, da je popolnoma znanje nemškega jezika neobhodno potrebno. Mi ne izpodbijamo potrebnosti znanja nemškega jezika, a menimo, da je še potrebnije znanje materinega jezika, katerega potreba pa se od zgoraj nič ne naglašja.

Znani demokrat in državni poslanec dr. Kronawetter, ki je bil nekaj toliko na glas, odpovedal se je državnemu poslanstvu. K temu ga je brez dvombe primorala neka jako umazana stvar, ki dela veliko sramoto demokratu. Če tudi je Kronawetter premožen človek in je znano, da ima na leto najmanj 15.000 gld. dohodkov, vendar se je potezal za to, da je njegova mati dobivala miloščino. Ko mu je to umazanost nek časnik očital, tožil ga je Kronawetter, a zgubil je pravdo. Da pri tem takem Kronawetter ne more več javno se potezati za demokratična načela, to je očevidno in zato je bil prisiljen odpovedati se mandatu. Taki so ljudski osrdečevalci večinoma, polna usta imajo za ljudsko blagostanje, sami so pa največji trinozi.

Na Hrvaškem so pri volitvah v deželni zbor opozicijske stranke, če tudi so se bile združile, hudo propale. Zbor ima 110 poslancev; izvoljenih je bilo 86 kandidatov narodne ali vladine stranke, 4 volitve še niso znane, ali izvršene; gotovo je tedaj, da vsa opozicija še 20 sedežev v zboru ne bo imela. Kako je prišlo do tega propada, to smo že omenili, predno so se volitve pričele. Vsak prav Hrvat in Slovan gotovo to obžaluje.

Volitve v ogerski državni zbor se vladni ugodno vrše; kolikor je doslej znano, bilo je izvoljenih 235 liberalcev, to je vladinih pristašev, 39 zmernih nasprotnikov, 64 neodvisnih, 7 narodne stranke, 10 antisemitov in 7 divjih. Izgredi so pri volitvah prav madjarski: v Duna-serdahely so zažgali judovsko mesto.

Vnanje dežele.

Bolgarska prašanje. Turška vlada je ukazala svojemu poslancu v Peterburgu, naj pri ruskeji vladi vpliva na to, da priporoči za bolgarski prestol kandidata, katerega bi druge vlade potrdile. Potem bi se turška vlada obrnola na bolgarske vladarje in zahtevala, naj odstojijo ter vlado prepuste novim vladarjem iz vseh strank, ki bi priporočili prestolnega kandidata sobranju, da ga izvoli. Ruska vlada pa je odgovorila, da ne odstoji od dosedanjega načela, katero je že poprej objavila in da mora pred vsem sedanja vlada odstojiti. Pri vsem uporu Rusije vendar le misli turška vlada, da se na zadnje najde pot k porazumenju.

Nemški državni zbor je bil 18. t. m. zaključen s cesarskim nagovorom, ki izreka poslancem zahvalo in priznavanje za dela in sklepe, po katerih so se okrepile državna brambena moč in finance, ki so pogoj miru.

Francoska poslanka zbornica je 18. t. m. sprejela prva dva člena vojaškega zakona, ki določata, da je vsak Francoz vojaštvu podvržen; vojaška dolžnost traje dvajset let, enaka je za vse in vsacega osobno zadeva. — Vojni minister je ministru svetlo podal več predlog, med temi predlogi glede ustanovitve štirih konjičnih in osemnajst novih pešnih polkov, kakor tudi glede povišanja stanu kompanij. Te predloge pridejo še ta teden v državni zbor.

Angleška kraljica je 20. t. m. jako slovesno obhajala petdesetletnico svojega vladanja. Zasedla je tedaj prestol 20. junija 1837 za svojim stricem, kraljem Viljelmom, ki je na nagloma umrl. Bili so takrat časi zelo nemirni in Angleške nevarni. V Kanadi i na Irskem je zelo vrelo, mej delavci na Angleškem so vstali nemiri, Perzija je pretila Heratu, Angleži pa so udarili v Avfganistan, kder so v začetku imeli srečo, potem pa ugonobljeni bili. Od tega časa do danes so se Angleži bojevali skoraj z vsem svetom, ter so mnogo naselbin in dežel z silo ali pa zvičajčo pridobili.

Iz Simle se poroča, da se je 9. junija 500 vojakov posadke v Heratu uprlo, a da so jih drugi zvesti vojaki zmagali, 50 ubili, druge pa ujeli in ščuvalec v Kabul poslali. Emirju zvesti vojaki so zgubili 30 mož.

DOPISI.

Sv. Ivan, 18. junija. — [Izv. dop.] — Danes hočem čestititi čitateljem velenjene Edinosti naznaniti nekaj jako važnega in veselega ne le za nas Svetoivančane, temuč za ves slov. narod. Naši vrli narodnjaki nameravajo ustanoviti podružnico Sv. Cirila in Metoda. Predragi mi sorojaki, to bi bilo jako lepo, in tudi s tem napravili bi si veliko čast, kajti sami vi v vsej okolici ste spoznali velevažnost družbe Sv. Cirila in Metoda, katera ima sedež v Ljubljani! Spoznali ste, kake krivice moramo prenašati pod divjimi lahoni! Toliko nas je v okolici in v mestu in nemamo še jedne slovenske šole! Ali ni to v nebo vpijoči greh? Vaši otroci, ako hočete, da se nekoliko izobrazijo, v katero šolo je pošljete? V italijansko, kaj ne? To je naravno, kajti v domačej šoli uče se otroci največ italijansko, posebno v Rojanu in tudi pri nas. Kakšni pa postanejo ti otroci, kadar so dve ali tri leta v italijanskej šoli? Renegatje — odpadniki in izdajalci svojega jezika.

Dobro vam je znano, da v ulici St. Cilino nahaja se nek „Asilo dei bambini dai 3—6 anni“. Že naslov vam jasno kaže, da se tu noter ne podučuje v našem, ampak v blaženem italijanskem jeziku. Poznam mnogo slov. očetov, kateri pošiljajo otroke v ta „Asilo“. Do tretjega leta govore doma z otrokom slovensko, ko ga pošljejo v ta „Asilo“, pozabi vse slovensko in poprime se italijansko. In zakaj? Ker podučuje „Maistra Kakana“ vse predmete v italijanskem jeziku (saj drugaga ne zna) in otroci se k malu navadijo kleptanja po italijansko, tako da jim ga ne more nikdo izbiti iz glave. Kdo je vsega tega kriv? Mi sami, ker nečemo vedeti, kaj je prav ali neprav! Kaj ne bi bilo boljše, da ustanovimo podružnico ter napravimo tudi mi tak slovenski otroški vrt, kakor je pri Sv. Jakobu ustanovljen od tržaške podružnice? O tem otroškem vrtu drugi krat več omenim. Toraj predragi mi sorojaki Svetoivanci, zberite se skupaj in pogovorite se ter pridite za našo procesijo, popoldne po blagoslovu, katero bomo v kratkem imeli, ter ustanovite si podružnico Sv. Cirila in Metoda in zvolite si za predsednika moža, kateri ima pravo voljo za te velevažne stvari.

Z v o n i m i r . . .

Iz Koparščine 15. julija. [Izv. dop.] (Konkurenca parnikov koperskega društva in Cesara.) Znano je, da gospod Cesar potuje uže nekoliko let svojimi parniki med Trstom in Puljem izpod cene Lloydovih parnikov. Jaz mislim, da se nobeden ne more pritožiti na Cesara, ker njegovi kapitani in mornarji postopajo uljudno in obzirno z občinstvom: Do lanskega leta vse je šlo mirno in gladko, kar naglo pride pa mu nadlegovati eden od glavnih delničarjev koperskega parniškega društva, namreč neki Poli z svojim parnikom „Adriana“. Talijansko primorsko ljudstvo je začelo precej kričati pereat Cesare, živila „Adriana!“ Počenši od Pirana do Pulja zviždalo se je skoro vsakokrat, kedar je prošel Cesarov parnik; agitiralo se je surovo in gnjusno proti Ce-

sarovim parnikom, a ploskalo se je koperskemu parniku „Adriana“. Gospodar Adriane, ko je videl, da mora propasti, prodal je svoj parnik istrijskemu parniškemu društvu, katero se je ustrojilo zadnje leto z sedežem v Poreču. Cesar, kateri vozi tudi c. kr. pošto, nadaljuje mirno in dostojanstveno svoja potovanja med Tratom in Puljem. — Vrh tega je bil gospod Cesar ustanovil lansko leto novo linijo med Umagom, Kopro in Trstom. Kopersko parniško društvo postavilo mu je poseben parnik, da mu dela konkurenco in tu se sramotno in gnjusno agitira proti njemu. Gospod Cesar, videč, da mu kopersko parniško društvo preveč nadleguje, ukinol je posredno linijo med Umagom in Kopro, ter je postavil enega svojih najboljših in hitrejših parnikov z sedežem v Kopro, s katerim potuje v Trst dvakrat na dan sem in tja. Ceno je postavil med Trstom in Kopro na 6 (šest) soldov za kmeta, a 10 soldov za gospode v prvem razredu, a sadje, mleko, kruh in vse druge reči vozi zastoj.

Kopersko parniško društvo vozi za enako ceno in vse reči zastoj, ali vendar skoro vsi slovenski kmetje koperske okolice potujejo z Cesarovim parnikom. Kako se daje to raztolmačiti?

Ljubi čitatelji, tu le razgovor ednega gospoda s kmetico koperske okolice:

Gospod. Micka, zakaj ne idete rajše s koperskim parnikom kakor Cesarovim?

Kmetica. Ljubi gospod, da bi Vi znali vse, kaj se je poprej godilo nam tožnim slovenskim kmeticam na koperskem parniku, ne boste me ni vprašali, zakaj.

Gosp. No, povejte mi, kaj Vam se je godilo?

Kmet. Da bi Vam ves dan pripovedovala, ne bi Vam mogla vsega izpripovedati.

Gosp. Zavolj tega, ker ste več plačevali kakor zdaj, kaj ne?

Kmet. Ne samo ker smo več plačevali za vsako osebo, ampak smo morali tudi plačevati za vsako malo reč, katero smo nosili seboj. Ljubi gospod, vse to bi lahko pozabili, ako bi bili na parniku z nami postopali kakor z ljudmi, ali Vam moram reči, da nam se je godilo gorše kakor živini. Od najvišjega do najnižjega mornarja na koperskem parniku ne boste bili poprej slišali kakor: mostra de sciava, mostro de selvadigo, maledetta razza sciava, maladetta castradina, mostra de p . . . itd. Eden bi nas rinol sem, drugi bi nas rival tam, ednej bi se prevrnolo mleko, drugej bi se zmastilo sadje in sto drugih nesreč in neugodnosti. — Koliko se je slovenskih nedolžnih in poštenih deklic in njih mater najokalo in žalostnih solz naravnolo v šestnajstih letih, namreč od tedaj potuje parnik iz Kopra v Trst, ah moj mili Bog!!!

Sree mi poka od tuge in žalosti, če samo pomislim na vse krivice in surovosti, katere smo mi slovenski kmetje, a posebno kmetice pretrpeli na koperskem parniku od ljudi, katere smo mi svojim trudom in krvavim potom vzdrževali in obogatili. Mesto da bi nam bili hvaležni in dobrotivi, ker smo njim davali toliko in toliko dobička, oni so z nami surovo in brez srca postopali. Zares žalostno in nepošteno! Brez slovenskih kmetov koperske okolice ni eden parnik ne bi se mogel vzdrževati med Kopro in Trstom. Vsak dan potuje iz Kopra v Trst in nazaj kakih 500 do 700 slovenskih kmetov.

Zdaj smo povsema zadovoljni na Cesarovem parniku prvič, ker plačujemo manj, drugič, ker se z nami postopa uljudno in pošteno, tretjič, ker Cesarov parnik je hitrejši od koperskega. Ljubi gospod, Vi ste tujec, pri vas se ne godi kmetom to, kar se godi sploh vsem kmetom po Istri. Če ne verujete meni, a Vi potrudite se na kopersko placo ali pak v kakšno drugo primorsko mesto, kjer prebivajo naši nasprotniki Lahi, — pa se prepričate, kako se surovo in krivično postopa z našimi kmeti, kateri pridejo prodavat v mesto sadje, mleko, kruh, drva itd.

Iz omenjenega razgovora vidi se jasno, zakaj slovenski kmetje potujejo skoro vsi Cesarovim parnikom, a ne Koperskim. Slovanski kmetje koperske okolice imajo prav, da podpirajo Cesara, ker se na njegovem parniku postopa ž njimi lepo in uljudno od strani gosp. kapetana in drugih mornarjev, — in ker jim nosi velike koristi ta konkurenca.

Slovinci iz Šmarja, Kort, Krkavca, Kostabone, Pomnjana, Truš, Marezige, Svetega Antona, Lazareta, iz Dekan itd.

bodite umni in previdni, bodite složni in hodite vsi s Cesarovim parnikom, kjer ste lepo primljeni in dobro posluženi, obrnite hrbet onim, kateri vas žalijo in vas drže za svoje blato in gnoj, za svoje sciave. Vi ste Slovani, svobodni ljudje, a ne prodana žival, kakor Vas Lahi nazivajo. Bodite složni, podpirajte svoje ali pa one, kateri z vami lepo in prijazno postopajo.

Iz Gorice 16. junija. [Izv. dop.] (Nekaj o našem „Sokolu“) Ko smo bili uže objavili, da skliče osnovačni odbor „Goriškega Sokola“ v kratkem prvi občni zbor po postavi od 15. novembra 1867, ker ni došla v štirih tednih po odposlanej prošnji nobena prepoved, dobili smo precej potem potrjena pravila novega društva nazaj. Potrdilo slovi od besede do besede tako-le:

Št. 6435. V smislu §. 9 postave od 15. novembra l. 1887 (!! mesto 1867) št. 134. derž. zak. potrdi se, da telovadno društvo „Sokol“ v Gorici na podlagi predojčih pravil postavno obstoji.

V Trstu dne 19. maja 1887.

C. kr. namestnik **Protis.**

Torej obstoji postavno naše društvo, kateremu je namen izpodbujati ter dajati priliko in navod k pravilni telovadbi. Zelo potrebno je bilo pri nas tako društvo, kajti tu so za nas Slovence enake razmere kakor v Trstu. Malo nas je, in še tako raztreseni po mestu, da ne vemo, da smo si bratje po rodu. Ni dosti, da nas zatira in uničuje irredentarstvo, zgublja se in se zateka naša mladina v tabore naših nasprotnikov in vse to radi tega, ker se premalo zaveda podedovanega milega jezika in vere svojih pradedov. Žalibog, da je naša mladina vselej pripravljena prodati svoj jezik za masno službo ali za čislano ime pri nasprotnikih. O moralnih posledicah nebrzdanega prostovoljnega mladeniča, kateri ni vpisan ne le v nobeno bratovščino, temuč tudi ne v kako narodno društvo, nočem na tem mestu govoriti; imamo o tem premnogo žalostnih dokazov.

Da bi se tedaj naša mladina zavedala svojih pravic, da bi se izogibala slabih društev, da bi se iztrgala iz nenasitljivega žrela tramasonstva in irredentizma in da bi se skupno, pošteno in zmerno razvedrovala in k novemu življenju budila, ustanovili smo to prekornostno društvo. Bog daj, da ne bi bil zastoj tolik trud! Svest sem si, da se vpiše v sokolsko društvo večina slov. mladeničev iz mesta in okolice, če uže ne vsi. Saj to društvo naklada posameznim udom zelo lahko breme, bodisi v denarji ali pa v spolnovanji društvenih dolžnosti.

A pravice društvenikov so: do društvene obleke, udeleži se vsak ud lahko pevskega poduka ter društvenih veselie in zabav (izletov), da pri obnem zboru navsvete stavi, glasuje, voli in volitve sprejme, da ga društvo po smrti spremlja z društveno slovesnostjo k pogrebu. Telovadci imajo vrhu tega pravico do telovadnega poduka in vaj.

Sploh pa se natančno preberejo obširna, potrjena pravila pri prvem občnem zboru, kateri skliče osnovačni odbor meseca julija. V onem zboru, h kateremu bodo povabljeni vsi narodnjaki, volil se bodo društveni odbor (starosta, njegov namestnik, tajnik, denarničar in trije odborniki) za eno leto, ter prav tako tudi trije razsodniki (senatorji) za eventualne prepire med društveniki in odborom. Poleg tega določi občni zbor mesečne in druge doneske društvenikov raznih vrst in proračun za naslednje leto. Tudi se bodo takrat volili trije pregledovalci društvenih računov.

Radi društvene obleke ukrene se uže vse potrebno pred občnim zborom, ker tako zahteva posebe c. kr. glavarstvo tukaj. Zastava nam je res dovoljena (trobojnica s črno-rumenim trakom in s sokolom vrh droga), pa kaj pomaga, če se nam tako zgodi, kakor s zastavo tukajšnjega podpurnega društva. Bomo videli. Tedaj bratje na noge! da se nam ne bodo smijali sovražniki. Bog in sreča junaška z nami!

V Gorici dne 14. junija. — (Učni jezik v srednjih šolah; — Velikanske lahonske osnove; — „Propatria“ in laško kraljestvo; — Tramway; — Zaljubljena Marička; — Tombola; — Juza neodrešencev itd.) — Vsakdo na lastne oči vidi, kolika krivica se godi osobito slovenskeji narodnosti na Primorskem gledé srednjih šol. Po zadnjem ljudskem številjenju prebiva na Primorskem 12,579 Nemcev, 276,603 Italijanov in 321,504 Slovanov. Obstoji pa v tej deželi 5 srednjih šol za Nemce in 3 za Lahe —

za Slovane pa nikake. Vlada sama vzdržuje 5 nemških in jedno laško srednjo šolo in tržaška občina s podporo vlade 2 laški srednji šoli.

Vsakemu, tudi najbolj neukemu človeku se bode to čudno in nepravilno zdelo; pri vsem tem se pa vladi to početje zdi zakonito, Lahe državni zakoni vsaj nekoliko v obzir jemljejo — mi Slovenci smo pa popolnoma zanemarjeni in zapušteni. Našemu jeziku se je odkazal v srednjih šolah zadnji kotic. Nikdo ni zavezan se temu jeziku učiti, niti za iste učence, ki se pri vstopu v šolo javijo kot Slovence, ni njih materin jezik obližat. In vendar smo tu v veliki večini!

Poreče pa kdo, da smo mi v središčih, kder so enake šole nastavljene, v premajhnem številu. Kako razmerje vlada v tem, kažejo nam slednji podatki: pri vsem kričnem brojenju nasteli so tu v Gorici 3,411 Slovencev napram 13,517 Lahov in samo 2149 Nemcev; v vsej goriški in gradiški grofiji nas pa živi po tem številjenju 129,857, napram 73,425 Lahov in 2659 Nemcev. Majhno število Nemcev namreč 2 1/2 tišoč ima v Gorici lastno gimnazijo in realko, a ogromnej večini 130,000 Slovanov se ne dovoljujejo — v istih kot neznatne drobtinice. Pozabila je pa vlada v teh šolah tudi tukajšnjo znatno število Lahov, kojim je v teh šolah enako krična. Da se te razmere nekoliko zboljšajo ter se obema narodnostima vsaj nekoliko ustreže, povzdignol je v letošnjem zasedanju svoj glas goriški državni poslanec grof Coronini in isto so tirjali zajedno tudi slovenski državni poslanci ter pritiskali na naučnega ministra, da se vendar enkrat dovolé slovenske in laške paralelke na srednjih šolah na Primorskem.

V zadnjem seji tukajšnjega mestnega zbora predlagal je mestni svetovalec dr. Venuti resolucijo na vlado, naj se s prihodnjim šolskim letom laške paralelke na tukajšnji srednji šoli odpró. To se ve, da so liberalni mestni zastopniki skrbeli samo za laške razrede ter pokazali tudi pri tej priliki svojo liberalnost. Menim pa, da bi trebalo tudi od slovenske strani potrebno ukrenoti, da se odpró s prihodnjim šolskim letom slovenske paralelke. Pozivamo Vas tedaj, slovenski poslanci, da se še oglašite v tej zadevi ter da se izda spomenica na naučno ministerstvo, da bi letom 1887-88 prepotrebne paralelne razrede na nižji gimnaziji ustanovilo, da bo uže konec onemu mučenju mladine s poučevanjem v tujem nerazumljivem jeziku!

Tu v Gorici obstoji, kakor sem vam uže večkrat pisal, neko lahonsko društvo, čegar namen je Gorico olepšati in jo prijetnejšo za tujce narediti. Znano vam je pa, da je vse njeno delovanje doseglo — horrible dictu — jednega čistilca čevljev! Tudi sedaj snujejo v svojih buticah velikanske osnove. Hočejo namreč ustanoviti velikansk „Cursalon“ — gostilno in hotel za tujce, ki naj bi bil prijetnejši in lepši od drugih. V ta namen je pa potrebna svota 60000 goldinarjev, kojih je tudi med Lahi težko dobiti. Ne vemo, ako bi taka ustanova kaj storila. Meni se zdi, da bi jej bila osoda enaka onej najlepšega hotela v Gorici (Hotel de la Ville) ki je nedavno šel rakom zvižgat. Tudi se ni bati, da bi se kaj takega tukaj ustanovilo, kajti pomanjkuje osnove — noveca, brez kojega se nič ne učini. S članki v Corrieru, naj si bodo še toliko metrov dolgi, nič se ne ustanovi!

Čujte nezasišano! Lahonstvo na Primorskem si je ustanovilo društvo z namenom, laški jezik v šolah gojiti ter ga širiti tudi v slovanske kraje. Omenjeno ima, kakor pravijo, uže sedemnajst tišoč udov, ki vsi — ali morda celo samo četrtnina od njih — doprinašajo doneske, da se laški jezik v šolah širi. Ker pa ne morejo pri vsem tem doseči, kar bi si želeli, namreč polne blagajnice denarja, jeli so vabiti tudi laške državne kroge, naj tudi oni pomagajo v to, da se iridenta v Avstriji tem bolj utrdi.

Prvi je misel sprožil v Milanu izhajajoči list „Corriere della sera“ ter narčal celo jeremijado, obžalujoč neznozne razmere avstrijskih Italijanov in gorostasne krivice, ki se temu narodu godé od strani avstrijske vlade! Zato bi morala, po Corrierovih mislih, skrbeti, da se laškemu življu v Avstriji pomore na noge, vlada in domoljubi po Italiji morali bi skupljati denar ter pošiljati ga v Avstrijo, da se tu goji grda kača, nevarna državi in našemu vladarju, namreč — iredenta! Do sedaj se primorski Lahi niso predrznoli, kaj takega sprožiti, še manj pa tirjati; samo nam je dano to na lastna ušesa slišati.

Bog ve, je li bi avstrijska vlada pustila temu izdajskemu denarju čez mejo?

Naravno je, da se oglašé tudi žabice v luži, ako čujejo glavno mater kvakati. Izpregovoril je milanski mojster „Corriere“ in zaropotali so za njim vsi neodrešeni organi primorske iredente. Tudi baba od našega Corriera en minjatur — ni bila zadnja; prenesla je v svoje lačne predale omenjeni članek ter mu dodala še kaj iz lastnega žepa. Njej se vidi dosledno in pravilno, da primorski Lahi kaj takega prose od svojih onstranskih bratov; vsaj tudi avstrijski Nemci zajemajo zaklade za šolske razmere iz nemškega rajha: zakaj bi enako ne počenjali tudi Lahi?!

Tu mi prihaja na misel latinski pregovor, ki se glasi: si duo faciunt idem, non est idem. — Kar storé Nemci za povzdigo in razširjatev svojega jezika, niso in nikdar ne počno Lahi v italijanskej škornji, kajti, ako bi bili res za omiko svojega naroda in za svoj jezik uneti, skrbeli bi za zboljšanje šolstva na Laškem, koje je brezdušno na najslabšem stališču v Evropi.

Sicer pa, kakor se meni zdi, ne bode niti treba, da se denar po Italiji pobira; — v Gorici se je namreč ustanovil klub z namenom, primorati vsakega izmed svojih udov, ki bode jedno slovensko besedo izpregovoril, da plača 4 kr. globe! Gotovo šteje omenjeni klub sedaj vsaj tišoč udov več, nego broji Gorica prebivalcev ter v kratke dobi naberejo toliko denarja, da ga ne bodo imeli kam spravljati! — Se vam ne zdi, da jim je Bog pamet zmešal? —

Gorica vidno napreduje, Corrierova židkinja zida uže dolgo na papirju velikanski Cursalon; onih pet njenih pristašev snuje velikanske projekte; magistrat napeljuje uže toliko let vodo v mesto; in zadnji projekt je tudi, uvesti tudi v Gorici tramway. Ponudbo municipiju je podal g. Conti ter se zavezal, prirediti za sedaj progo od kolodvora na Travnik. Potem bi Gorica res tekmovala z velikimi mesti, a tekmovala bode ter ves zaslužek pokrala onim ubožcem s kočijami, ki si sedaj borni kruh služijo s prevažanjem ljudi od ene strani do druge sicer majhnega mesteca. Pa vsaj je tudi to zgolj projekt ter morda tak tudi ostane in saecula saeculorum.

Mislila si je Marička, da jej ni več živeti, ker jo je njen ljubimec zapustil. Ljubila sta se iskreno dolgo, dolgo časa ter si vedno zatrjevala, da se vzameta ter bosta vedno srečna. Ne vem pa zakaj, zagledal se je ljubljeni Milko v neko drugo žensko bitje, kojej je isto obečal, — da jo ljubi, da jej bode zvest, da jej bode soprog. Ljubilo jo je neki še bolj goreče, nego ubogo Maričko, katero je polagoma popolnoma pozabil.

Tedaj se je zadnjeje zazdelo, da jej ni več prebiti na tej revnej zemlji; zamišljena in strašno nesrečna udarila je proti mrzlej Soči, da stori v njej konec svojemu trpenju in neznozne nesreči. Prišla je uže na most ter hotela z njega skočiti v žuborečo reko — kar naglo pa pride za njo angelj varuh, v podobi neke manj zaljubljene gospodične, ki jo je prišla za obleko ter povlekla na most nazaj.

Po poti od Soče v Gorico je neki pripovedovala svojej spremljevalki, kako je upala človeku, ki jo je sedaj zapustil ter se obrnol za drugo. Pri pripovedovanju lile so jej iz oča gorke solze.

Oj, ljubezen, ljubezen, ki tako globoko raniš mlado srce!

Drugo sredo t. j. na sv. Petra in Pavla praznik priredé na Travniku tombolo v dobrodelen namen.

Jeza primorskih Lahonov je splošno znana; naperjena je pa osobito na avstrijsko vlado. Slučajno sem čital minoli teden v zloglasnem „Diritto“ goreč članek, dopis iz Trsta, v kojem nek tržaški neodrešenec toži avstrijsko vlado ter okrutnost avstrijskih javnih organov. Toži dopisnik osobito vlado, ker pripušča, da se Slovanom in Italijanom v Dalmaciji enaka pravica godi.

„Deželni jezik“. Zvedeli smo zopet nekaj novega. — Pred nekoliko tedni je poslalo predsedništvo prizivnega sodišča deželnemu odboru neko knjigo v dar ter priložilo pismo v nemškem jeziku. Deželni odbor je pa dar odbil ter odpisal, naj se služi predsedništvo sodišča v dopisu se deželnim odborom italijansčine. Sodnija je zopet odgovorila, da ima pravico rabiti nemščino in tako se je pisarilo nekaj časa sem in tja, dokler je prišel slavni deželni odbor do te-le resolucije: Ker

je italijansčina izključljivo službeni jezik, prosí se slavno predsedništvo prizivne sodnije, da se služi v dopisih s to oblastjo samo italijansčine kot deželnega jezika. (!) — (Kaj pa mi Slovenci??)

Domače vesti.

Imenovanja. Nj. veličanstvo je imenovalo dosezanega poštnega vodjo v Zadri, g. Biringerja višjim poštnim vodjem v Trstu. — Pravijo, da je nov višji vodja pravičen in tudi v svojej stroki zveden in energičen mož. Energičnega moža pa je bilo tukaj uže silno potreba. — O tem imenovanju pa se tudi lahko reče: Tantum molis erat, če pa se je ministerstvo pri tem oziralo na spomenico slovenskih poslancev, to je drugo prašanje. — Fran Pfeifer, računski svetovalec pri računskem oddelku deželne vlade v Ljubljani, bil je imenovan višjim računskim svetovalcem in računski revident Rajmund Kastelic računskim svetovalcem. — Za avskultante brez plače v okrožji primorskega deželnega višjega sodišča so bili imenovani gg. Jakob Sbisà, Valter vitez Princig in Natale Milinovich.

Osobne vesti. Škof Strossmajer se bavi zdaj v Gorici, kderostane nekaj časa. — Nj. eks. baron Pino, bukovinski deželni predsednik bode 1. julija praznoval svojo srebrno poroko na svojej grajščini na Koroškem poleg Velikoveca. — Primorsko prebivalstvo mu gotovo iz srca čestita k srebrni poroki in mu želi, da dočaka tudi zlato poroko.

Odbornikom političnega društva Edinost. Vsi odborniki omenjenega političnega društva so vabljeni v sejo, ki bode v soboto, 25. t. m. točno ob 11 uri dopoludne v prostorih delalskega podpornega društva Via Molin Piccolo št. 1.

Izlet Čehov na Kranjsko in v Trst, ki se bode vršil prve dni avgusta t. l. obeča biti prav velikansk. — V Ljubljani se je sestavil za slovesen sprejem českih gostov poseben odbor in ker se bodo gostje tudi v Postojni ustavili, se bode tudi tam osnoval poseben odbor rodoljubov iz vsega okraja, ki hoče skrbeti za dostojen sprejem Čehov, ki si bodo ogledali tudi jama in bo v Postojni isti dan velika slavnost. Iz Postojne odrinejo bratje Čehi proti Trstu in tudi pri nas se je sestavil odbor, v katerem so zastopana vsa slovenska društva v Trstu, v namen, da sprejme česke goste in jim da priliko spoznati tuk. slovanski živelj. V Trst utegnejo priti česki gostje okolo 12. avgusta, ali želja je tukaj občna, da bi prišli 14. ali 15. avgusta zaradi praznika, ko se v Trstu more vse boljše napraviti, nego pa v delavnikih.

Veselica slovenskih društev v korist tržaškeje podružnici Sv. Cirila in Metoda bode nekaj posebnega. Igralci in igralke se pridno pripravljajo in tudi pevci se marljivo vadijo. Sploh se mora iz velikih priprav uže danes soditi, da bode ta veselica znamenita v kroniki življenja tržaških Slovencev. Nadejati se je pa tudi, da se je bode udeležilo vse, karkoli je v Trstu slovenske inteligencije, kajti vstopnice se kaj pridno kupujejo. — Program veselice smo uže objavili v zadnjem našem listu ter dostavimo danes samo, da se vstopnice po 50 kr. dobivajo v Čitalnici in pa v uradu delalskega podpornega društva.

V ljudskih šolah v Trstu je vsled ministerjalnega ukaza šola le dopoludne, popoldne so otroci vsak dan prosti. — Enako je menda tudi v Gorici.

Hrpeljska železnica se ne odpre 30. t. m. kakor je bilo namenjeno. Otvoritev se je vsled dohoda Njeg. veličanstva cesarja v Pulj odložila. Nastavljeno pa je na železnici uže vse osebje.

Napisi na trž. postaji hrpeljske železnice. Dolgo so čakali, no te dni so vendar napravili one napise na tržaškeje postaji hrpeljske železnice in sicer na obe stranski steni, namreč na eno italijanski, na drugo nemški napis. Napisa na glavnej fasadi proti promenadi Sv. Andreja ni nobenega; nekdo je rekel, da tu pride slovenski napis, pa ne še zdaj, ampak pridejo boljši časi, vsaj je Slovencev uže navajen čakati boljših časov. — Vsa stvar ima zdaj torej obraz, kakor da so Lahoni s svojim hrupom vendar zmagali. — Ali zdaj pa se sliši, da bodo notranje obline, koder gre hrpeljska železnica, protestirale proti vsakemu italijanskemu napisu. — Bomo videli, kaj pride potem, ali bode glas Slovencev tudi toliko veljal, kakor glas Lahonov.

Zanimivo je to, da lahonski listi zdaj molče o napisih kakor tatovi v kašči, ter da izvršbe teh napisov niti ne omenjajo. Je li to par ordre du Mufti?

Koliko je stala kolera? Mestna delegacija je potrdila račun o troških za priprave proti koleri, koja je razsajala lanjsko leto v Trstu. Stala je mesto 87.249 gld. 70. kr!

Nov tomun za petrolje je napravila tvrdka bratje Nobel in tržaškeje novoj luki blizu poprejšnih tomunov te tvrdke. Drži ta tomun 16.000 mtr. centov.

Tržaške novosti:

Poskušén umor. Včeraj ob 11 1/2 uri zjutraj je prišel hlapec Ermenegild Pirloni in jezdarico g. Susse (Suše) v ulici Giulia in ga prosil službe. Predno mu je še g. Susse odgovoril, ustrelil je Pirloni iz revolverja nanj ter ga zadel v glavo. Sprožil je zatem še dva strela na hlapec Lamponi, toda ni ga zadel. Slednjič je ustrelil še dvakrat na-se, pa se tudi ni ranil. Na streljanje so prihiteli stražarji, koji so morileca takoj prijeli in ga spravili v zapor. G. Susso so odnesli v bolnico.

Poskušén samomor. Neka služabnica Pavlina N. je prišla včeraj v agencuro G. Geromini na trgu Ponte rosso iskat službe. Naenkrat deklica izvadi revolver iz žepa ter ga nameri na lastno čelo. G. Geromini pa je hitro priskočil ter jej izbil orožje iz roke. — Odpeljali so nesrečnico na policijski komisariat na izpraševanje, kjer je izjavila, da se je mislila usmrtiti radi tega, ker jo je zapustil ljubimec — policijski uradnik.

Nezgodá. Prodajalka Ana Rusič iz Pliskovice je padla v pondeljek v ulici Caserma in si desno roko take močno pobila, da so jo morali odnesti v bolnico.

Policijsko. Agent Humbert Steidler je pobegnul dne 25. februarja iz Trsta in odnesel svojemu gospodarju 793 nemških mark denarja. V pondeljek se je stavil sam sodniji — a denar je bil uže zapravljen. — Kmet Filip Skert je dobil v Bazovici pri kozarcu od dobrih prijateljev nekoliko izdatnih udarcev po glavi. Prišel se je zdraviti v Trst. — Peka Josipa T. iz Trsta so zaprli, ker je razgrajal v nekeje pivarni ulice Belvedere in pretepel gostilničarko. — Krojač Franjo K. je našel v ulici Torente nekaj denarja. Pobral ga je hitro in se spustil v tek. Nek brzonož stražar pa ga je dotekel ter mu denar zaplenil.

Učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj zboruje 7. julija t. l. ob 9 uri dopol. v prostorih narodne šole v Sežani se sledečim sporedom: a) Prebere se zapisnik zadnjega zborovanja; b) Poučuje se slovnica v II. oddel. III. razreda; c) Kritikuje se pouk; d) Predava se o risanji v osnovnih šolah; e) Nadaljuje se o kmetijstvu v nadaljnjih tečajih; f) Nasvetuje se to in ono. K obilnej udeležbi vabi odbor.

Iz Košane nam pišejo 11. dan t. m.: Izročili smo materi zemlji truplo ranjkega g. Leopolda Dekleve, župana in posestnika iz Buj poleg Košane.

Pogreba je bil za naše razmere uprav velikansk, 15 vencev, nekateri prav krasni, je bilo na rakvi. Pevci, gosp. učitelji, so izvrstno peli in nagrobni govor je držal gosp. Hinko Kavčič iz Razdrtega. Rajnik je imel komaj 51 let, pa je bil mnogo poznan in spoštovan. Naj v miru počiva.

„Pro Patria“ v Gorici odpre 1. septembra t. l. italijansko šolo v Podgori. To je napad na slovensko narodnost!

Novo veliko vilenico so našli kmetje v bohinsko-bistriškeje dolini na Gorenjskem.

Lep meteor opazovali so mej Stojami in Sežano v nedeljo, ob 1/2 12. ure po noči. Njegova svetloba bila je intenzivno rudečepomerančasta. Letel je od vzhoda proti zapadu; videl se je kakih 15 sekund.

Starost učencev, ki hočejo ustopiti v gimnazijo. Državni zakonik objavil je te dni zakon, ki določuje, da moraja učenci, ki hočejo ustopiti v gimnazijo, biti že deset let stari, ali vsaj do konca decembra istega leta, ko se glusé za ustop; izpolniti deseto leto.

Kolera se je nekda prikazala na Napoljskem. Daj Bog, da nam je ne zane-sejo v Trst in da bi uslišala M. B. molitve naših romarjev na Sv. Goro o priliki izleta del. podp. društva!

Koliko so vredna evropska zemljišča. Po angleškeje statistiki je vsa rodovitna zemlja v Evropi vredna 320.450 milijonov lir sterlin; letni pridelki teh zemljišč so v primeri vredni 64.450 milijonov lir sterlin. Na prvem mestu je Francoska, za to so: Angleška, Nemčija, Rusija, Avstrijsko-Ogerska, Italija itd.

Nesreča. V Paksu na Ogerskem je 18. t. m. vihar prebrnol prevozno ladijo, na katerej je bilo nad 300 romarjev. Vsi so padli v Donavo in večinoma tudi utonili. Sto utonjencev so takoj po nesreči iz vode izvlekli.

Sokolji!
 Dne 26. t. m. priredijo rodoljubi v Naklem veliko veselico v prostorih gosp. župana Ferd. Mohorčiča, spojeno z obiskom jako zanimive Škocijanske vile-nice. Želeli je, da se udeleži tega izleta v obilem številu „Sokol“, ker je po veseljenem odboru posebno povabljen. Prosimo tedaj one gg. „Sokole“, koji se žele udeležiti, da se o pravem času prijavijo. Na zdravje!
 ODBOR.

št. 260.
Razpis službe
 občinskega stražnika v Sežani z letno plačo od 300 gld. in prostim stanovanjem. Prosilci naj vložijo svoje z moraličnim in službenim spričevalom dokumentirane prošnje do 15. julija podpisane županstvu. Prosilci morajo biti zmožni slovenskega jezika v branji in pisanji — prednost imajo oni, ki razumejo nemški in italijanski.
 Županstvo v Sežani
 19. junija 1887. 1—3

Na prodaj
 po najnižji ceni se dobivajo pri našem upravnistvu različne nabožne in druge knjige. Kdor si želi katero omisliti, naj se obrne do našega upravnistva.

J. SIRK
 Androna Gusion št. 2 v Trstu priporoča veliko zalogo sadja vsake vrste najboljših plemen na drobno in debelo. — Prevzame vsako pošiljatev na deželo, katera se izvrši točno in solidno. 10—14

Za desinfekcijo
 karbolno kislino in karbolni prašek se do-12—7 biva po ceni pri Paul Hiller & Co., Wien, IV., Favoritenstr. 20.

KLINIKA za spolne in žilod-šve bol. št. mastov, okuženja i oslabenja možke slabosti, polucij, žgečo voio, močenje postelje, puščanje krvi, zabije v. de, in za vse bolezni m-hurja, droba in živcev. Tudi pismeno po najnov-jšem znanstvenem postu anju z neškodljivimi sredstvi 15—32—104
 C. Streetzel, specialni zdravnik Lindan am Bodensee.

Ni nič boljšega!
 za ohrano i pospeševanje rasti las, kakor po Nj. c. kr. ap. Vel. cesarju Fran-Josipu I. avstrijskemu itd. po c. kr. posebnemu privilegiju odličena
rodbinska pomada
 za jakost lasi, 30-1 koja, rabeč jo redno, na golih krajih goste lasé prouzdóci; sivi in rudeči lasje postanejo temni; krepki kožo, kjer rastejo lasje; odstrani grinto v malo dneh; je proti izpadanju las; podeli lasem naravno svitlost; jih kodri in ne osivijo do visoke starosti. Velika posoda z napoto porabe v več jeziki stane z pošto f. 1.50 a. vr. Glavna zaloga en gros z prodajo na malo je pri
A. J. FIALA, vlastnik c. kr. privilegija, Wien, IX, Nussdorferstrasse 59, kamor se ima poslati pisma. Jako fina vonjava, elegantna oblika. Naročila iz pokrajini proti gotovem denarju ali poštnem povzetju. Prodajalcem izdaten popust. Prosimo, da se zahteva izrečno: Familien-Kraft-Pomade.

A. Bonné krojač,
 trg Sv. Katarine št. 1. 36-18 izdeluje vsakovrstne fine, cene obleke po najmodernejšem kroju. (Preseli se 24. avgusta t. l. na Corso št. 4, II. nadstropje, nad uredništvo lista „Il Piccolo“.)

SREBRNICO ozdravlja po najnovjšem načinu profesorja Wilkensona popolnoma in stalno. Prospekt zastonj.
Karol Kreikenbaum
 8 Braunschweig. 18—52

Pri JULIJU GRIMM, dežnikar, Barriera Vecchia št. 18 je zelo bogata zaloga solnčnikov za gospe, za jako nizke cene. — Solnčniki za gospe od 90 novč. naprej. — Naj-novejši „Entrecots“ za gospe, svilnati in pol svilnati. — Mali dežniki za otroke od 25 novč. naprej. Zaloga dežnikov iz svile, satina, volne in bombaža. Sprejemajo se popravki za jako nizke cene. 88—104

Vpeljana iz Indije ?? kisnelica „Leda“ ??

FILIALE IN TRIESTE
 dell' i. r. priv. Stabilimento austr. di Credito per Commercio ed Industria.
Versamenti in contanti.
Banconote:
 2 1/2% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
 2% : : : : : 8 :
 1% : : : : : 30 :
Napoleoni:
 2 1/2% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni
 2% : : : : : 3 mesi
 1% : : : : : 6 :
Banco Giro:
 Banconote 2% sopra qualunque somma
 Napoleoni senza interessi
Assegni
 sopra Vienna, Praga, Pest, Brno, Troppavia, Leopoli, Fiume nonché su Agram, Arad, Bolzano, Graz, Hermannstadt, Innsbruck, Klagenfurt, Lubiana, Salisburgo — franco spese
Acquisti e Vendite
 di valori, divise e incasso coupons 1/2%, provvig. il valori, divise e incasso coupons 1/2%, provvig.
Antecipazioni
 sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.
 Mediante apertura di credito a Londra o Parigi 1/2% provvig. per 3 mesi.
Valori
 5 1/2% interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da convenirsi.
Depositi in Custodia.
 Si accettano in custodia a carti di valore, monete d'oro e d'argento banconote usate ecc. a condizioni da convenirsi.
 Trieste, Marzo 1886 25—48—16

Neizgorljive lepenke za streho
 dobivajo se 4 izvrstne baže in po jako nizkej ceni. Tudi sprejema poprave streh in novo pokrivanje 7-12
 Paul Hiller & Co., Wien, IV., Favoritenstr. 20.

Ljubljanski Zvon.
 Gld. 4.60.
 Gld. 2.30. -- Gld. 1.15.

Josip Jellinek -- Brno
 (Brünn) Kröna št. 19 priporoča:
Sukna ostanke za vsakovrstne obleke za gospe proti gotovem novcu ali proti povzetju za tovarniško ceno! Uzorci v pokrajine pošiljajo se na zahtevanje zastonj in franko. 12-7

Najboljši papir za cigarete
 5-36 je pristni
LE HOUBLON
 francozki fabrikat Cawleyer in Henryev v Parizu. Svavi se pred ponarejenjem.
 Ta papir gorko priporočajo gospodje: dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesor kemije na dunajskem vsučišču, radi njegove najboljše kakovosti, radi njegove čistote; in zato, ker v njem ni nikake drug-zdravju škodljive tvorine.
 Pozor: Vsak naj pazi na naslednji podpis

 FAC-SIMILE DE L'ÉTIQUETTE 17, rue Bréa, à PARIS

Na temelju ministerstvenih ukazov o l. 1866, 1869—70 vršile se bodo 30. junija 1887 po postavi mesečne vučitbe
italijanskega posojila
 koja so potrebna po kralj. dekretu in razven t-ga ša zajamčena po posestvu mest
Mletke, Bari, Barletta in Milan
 Mesta Milan, Mletke, Bari in Barletta so mej najznatnejšini talijanskega kraljevstva. Prehivalstvo iznaša vs. 800 000 duš. Očinske uprave ovih m-st hipotecirale so svoja z milijšča ter jamčijo na ta način za obveznice. Posojilo ima sl. žiti za razna zidanja, koja so potrebna za občno dobro vsled vednega naraščanja imenovanih mest. Vkupno bude 500 vučit-b (žr-banj) in to jako ugodno pridelanih, ker bude
VUČITBA VSAKI MESEC
 ter se bude vršila neopozivno onih dni, k-ji so nuznanjeni na obveznici, kjer so tud. vsa ostala pojajila naznanj na Ta posojila so
najmestnejša in najbolj premišljena, edina na svetu
 srečk 300.000 srečk
 izmed kojih je več srečk po
 2.000.000; 1.000.000; 500.000; 400.000; 200.000; 100.000; 50.000
 30.000; 20.000; 15.000
v vkupnem iznosu poprečno 66 milijonov dobitkov,
 koji se izplačajo v gotovem denarju dobitelju se največjo tajnostjo, ne da bi bilo treba posebne pobude ker so dotične pobude za slučajni dobitok uže originalnej srečki priložene. Izžrebane obveznice pa prid-jo zopet nazaj v kolo za žrebanje, tedaj more ena in ista obveznica pri ist m žrebanju večkrat iziti Zraven t-ga pa se p-omeni vsako l-to sistem žrebanja in ima t-daj posebnik vsake obveznice nado, da more dobiti na svojo obveznico dobitka kojih popred ni mog l dobiti.
Vsakej obveznici je zajamčena nagrada od najmanj 70 frankov do največjega dobitka od 2. milijonov.
 Zraven tega pa se nikoli ne izgubo vplačana svota ker se omerjen iznos popolnoma vplača kup-u ker mu se povrat 29 frankov zamahé ker 70 frankov spada na zajamčen dobitok in 290 frankov na povrat vplačane svote. **Originalne obveznice se glasó na ime oddatelja in so posebno zajamčene po mestnih zastopih mest Bari, Barletta, Milan in Mletke.** (D. kr-t 1866, 1869, 1870) in se prodajo samo to l-to ša po 220 frankov Prodajo se zadujikat tudi na obr-ke po 200 frankov = tor, 145, koji se imajo odplačati na sled či način: 15 frankov = tor 7,50 pri podpisu in ostalih 275 frankov = tor 137,50 in 55 obrokih po 5 frankov = 1/2 l. od 1. julija naprej vsaki prvi teden meseca. Kakor hi ro pa je kup-e vplačal pri podpisu 15 frankov, igra se svojo obveznico ravno tako, kakor da bi sil plačal vso obve nico; more se pa tudi več obrokov naprej plačati.
 Vsak kup c dobó tu i daro **originalno obligacijo** posojila **italijanskega ruđečega križa**, s k-jo more igrati pri vs-h ruđebah vsaki 3 mesec ter so dobitki po 150 000, 100 000, 50 000, 30 000, 15 000, 10 000, itd. Te vučitbe so dré 1. mejja, 1. avgusta, 1. novembra, in 1. febru-ja. Vsaka obligacija ruđečega križa da pravico na povrat 25 frankov, atozadane dobitke ali ne.
Italijanska posojila so najboljša radi mnogih visokih dobitkov ter so tudi edina, koja imajo največ mogočnosti za se, da kupec nanje kaj zadene, ker po vsakem žrebanju dotične št. vlike pridejo zopet nazaj mej ostale, tedaj si more do podmirenja posojila napraviti do 700 dobitkov in to da iznosa 10 milijonov fr. — Denar ima se poslati pred 28. junijem na banko **Croce Frères de feu Marius** pošlje tudi vs. zaosnisk žrebanj zastoj ter zapisuje v posebnj knjig seriji in številke prodanih obveznic, da more o slučajnem dobitku dotičnemu kupcu takoj poročiti — Prosi se t-daj, da vsakdo naznani, da — li hoče da mu se poroči v započatenem listu ali pa brzoiavnim p-tem.

Tako delujoče. Upeh zaj. mč n.
Neizogibljivo!
 Svak dobije iznos natrag, kod koga bi moj sigurno djelujući
ROBORANTIUM
 (ser-dstvo za bradorast)
 bezuspješnan ostao, l-to tako sigurno djeluje protiv ćelarosti, ispa-danju kose, peruti i osedenju Uskj-h viš-pnutim trenj-m zajamč-m. Originalne boce po 1. for. 50 nč. i boce za pr-bu po 1 for ša je 50—
J. Grolich u Brnu.
 U Trstu samo kod A. Praxmarer, P. Prendini; v Ljubljani E. v. Mah-n- v Gorici lekar C. Cristoffoletti, B. Pon-toni lekar, A. Herman-k drogar; v Reki lekar J. Gmelner; v Celji Ed. Pellé; v Mariboru J. Martinez; v Gradci Kasp. Roth, Murplatz 1.
 Tamo se mož- također dobiti **Ban de Hèbe**, iztočno sred-stvo ljepote, koje uzdrži svežost i bio-loču puti. Ciema 85 novčiča. —
 Ni steparija!

Najboljša in najcenejša barva za les je
karbolni lak
 za vrtno ograje, zagraje, poljska orodja itd. itd.
 Paul Hiller & Co. in Wien
 IV., Favoritenstrasse 20.

Kisla voda, kupelišča
RADENCE
 Vseled o Boga og-jen-kislika, jentous in li-tibona je rad-anska kisla voda k-t specijalno pri-rt. t. u. k-omju 2-16 in naraj n-l-je-er, r-iti 200, k-omj-ort, mač ru- x t me- r- l-od-ent- h-om- u pr- k-arih v- o-ice, K- o-č-ili, st-omov- a, restavracija restavracija e- no.
 Vseled o Boga og-jen-kislika, jentous in li-tibona je rad-anska kisla voda k-t specijalno pri-rt. t. u. k-omju 2-16 in naraj n-l-je-er, r-iti 200, k-omj-ort, mač ru- x t me- r- l-od-ent- h-om- u pr- k-arih v- o-ice, K- o-č-ili, st-omov- a, restavracija restavracija e- no.
 Zaloge: F. Plautz v Ljubljani, P. Solt n-er- via p-ppa v Trstu, A. Mazzoli v Gorici v Celji in Mariboru.

Na deželo se pošlje na zahtevu cenik se slikami prost poštnine.
Največa zaloga tovarne pohištva IGNACIJA KRON iz Dunaja, povsod poznane zarad dobrega okusa, dobrote in nizkih cen nahaja se v TRSTU, Via del Teatro 1 (Tergesteo)
 Lastnik društvo „Edinost“.
 Izdatelj in odgovorni prednik Viktor Dolenc.
 Tiskarna V. Dolenca v Trstu.